N^ER 73. z Warszawy R. 1795. d. 15. Wrześ: we Wtorek.

KORRESPONDENT WARSZAWSKI Y ZAGRANICZNY.

z Warszawy.

Zalecenie Sądom Ziemskim i Kancellaryom Powiatowym.

BUXHEWDEN General Major &c. Uskuteczniaiąc żądanie Głowney Kommissyi Prowiantskiey, ktora na mocy zlecenia JW. Grafa *Suwarowa Rymnickiego* Feld-Marszałka Woysk Nayiaśnieyszey Imperatorowey Wszech Rossyi Pani moiey Naymiłościwszey kontrakt o dostawienie do Magazynow Rossyiskich mąki i krup z W. *Jankowskim* Szambelanem J. K. Mci zawarła i kaucye na dotrzymanie takowego Kontraktu, tak przez samego W. *Jankowskiego* na dobrach iego własnych, iako też JW. *Borzęckiego* Podstolica Koronnego na Dobrach tegoż Dziedzica w różnych Ziemiach sytuowanych przyięła. Zalecam Sądom i Kancellaryom Ziemskim do ktorych Juryzdykcyi dobra tak W. *Jankowskiego* Szambelana, iako też JW. *Borzęckiego* Podstolica Koronnego Kautora należą, ażeby odtąd aż do uskutecznienia warunkow zawartego z Kommissyą Prowiantską kontraktu, żadnych tranzakcyi na przedaż, roboracyi, oblat skryptow dobra W. *Jankowskiego*, i JW. *Borzęckiego* dotyczących się pod nieważnością onych nie przyimowały, i przyimować nie dozwalały. Dan w Warszawie dnia 11. Września 1795. Roku.

(L. S.) BUXHEWDEN.

Reszta Ordynacyi Sądow Policyi w Warszawie.

Obowiązki Plenipotenta.

Plenipotent będzie ieden z Palestry przysięgły, i który mimo przysięgi na *patrocinium* wykonaney, przysięgę na Rotę niżey przepisaną wykona; obowiązkiem iego będzie we wszystkich sprawach przeciwko więźniom, tam gdzieby Delatora nie było, tak w sprawach kryminalnych, iako też we wszystkich sprawach Officyalistow Juryzdykcyi z urzędu czyniących, i z zlecenia Sądu pochodzących, stawać. Pozwy i punkta do sprawy potrzebne niezwłocznie napisać, i świadkow wymieniwszy stronie przeciwney kommunikować, a po odbytey kommunikacyi i podpisaniu od strony drugiey, Sądowi oddać; Sąd zaś zachowuiąc koley między Inkwizytorami, onęż do Inkwizytorow dla wysłuchania Inkwizycyi natychmiast odda, ktorzy Inkwizytorowie niezwłocznie expedyować są winni iak naydokładniey, pod animadwersyą Sądu. W sprawach kryminalnych, i innych ważnieyszych Indukty i Repliki, ieżeli potrzebne będą na pismie odbywać ma. Sprawy kryminalne i uczynkowe z dyspozycyi Sądu i Delacyi Officyalisty popierane, za poprzedzaiącemi Inkwizycyami wprowadzane do Sądu być maią. Sprawy zaś Policyine z podanych rapportow, iako od Officyalistow przysięgłych wynikaiące, z tychże samych rapportow bez Inkwizycyi sądzone będą, chybaby strona oskarżona nierzetelność rapportowi zadała, i na Inkwizycyę zabierała się, na ten czas Inkwizycya stronom dozwolona być może. W przypadku zaś dowiedzenia przez stronę oskarżoną nierzetelności rapportow, na ten czas skarżący rapportem Officyalista karom przyzwoitym podpadnie, które do iego osoby i maiątku regulować się będą. Także powinnością będzie Plenipotenta wszystkie zlecenia Sądu naydokładniey, i nayrzetelniey wypełnić. Plenipo-

tentowi inna Plenipotencya nad nnieysze ustanowienie, ani w Sądzie, ani na terminie potrzebna nie będzie.

Przysięga dla Plenipotenta.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogą-„cemu &c, iż w Sprawach w wszystkich z urzę-„du Officyalistow i z zalecenia Sądu popierać na-„kazanych, rzetelnie i pilnie podług przepisanych „mnie obowiązkow, żadney zwłoki, ani dyssy-„mulacyi nieczyniąc, stawać będę, i wszystkie „zlecenia mnie od Sądu powierzone, wiernie i „pilnie, uskutecznię &c. “

Obowiązki Instygatora Sądowego.

Instygator Sądowy ieden będzie, który uskuteczniać wszystkie zlecenia Sądu iak naypilniey i naydokładniey ma. Sprawy żadney bez doniesienia Sądowi i zezwolenia iego przeciwko nikomu popierać nie będzie; będzie miał dozor i baczność, aby Woźni obowiązki swoie pełnili, przed sądami wcześnie przychodzili, izbę, sukno, stołki oczyszczali, i spokoyności przestrzegali: pilnować będzie, aby w sądzie piora, atrament, papier, nożyczki, lak, świece i kadzidło raz na zawsze w pogotowiu było: Grzywny sądowe odbierać będzie, i z nich co tydzień rachunek zdawać ma. Także obowiązkiem iego będzie w przypadku naznaczoney komu wieży dopilnować zasiądzenia, i wyiścia z wieży, i Sąd o tym na piśmie przez rapport uwiadomić, doyrzeć, aby wieże w dobrym zachowaniu co do okien, zamkow, piecow i kominow, były zachowane; a skoroby siedzący szkodę iaką uczynił, o nadgrodzenie oney dopomni się, i reparacyą natychmiast uczynić każe.

Przysięga dla Instygatora Sądowego.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogą-„cemu &c, iako wszystkie zlecenia i obowiązki „od Sądu na mnie włożone, wiernie, pilnie i „dokładnie pełnić będę, sekret izby, ieżeli iaki

„będę miał powierzony, zachowam. Tak mi Pa-
„nie Boże dopomoż &c. "

Obowiązki Inkwizytorow.

Gdy celem dobrego porządku, tudzież przyśpieszenia sprawiedliwości do słuchania świadkow i Inkwizycyi, trzech Inkwizytorow, to iest Ur: *Jakutowicz* naypierwszy, z obowiązkiem i tytułem Vice-Regenta, którego obowiązkiem będzie prócz słuchania inkwizycyi, w czasie nieznaydowania się Ur: Regenta na sessyi lub onegoż słabości, mieysce i obowiązki iego zastąpić. Drugi Ur: Trzeci Ur: Felix *Rzechowski*, postanowieni zostali. A zważaiąc, że inkwizycye są iednym dowodem w sprawach uczynkowych, i naywięcey na nich Sąd decyzyą swoię gruntuie, a zatym wypada konieczna potrzeba, iżby każda Inkwizycya co do uczynku mieysca, czasu, okoliczności i osób, iak naydokładniey wyprowadzoną została. Z tych więc powodow następuiące punkta do zachowania w słuchaniu Inkwizycyi potrzebne, przepisuie.

1*mo*. Maią być punkta przez strony stosownie do sprawy i terminow wydanych spisane i podpisane, oraz na tychże punktach świadkowie z imion i przezwisk wymienieni.

2*do*. Takowych punktow i świadkow strony na wzaiem sobie kommunikacyą przez Woźnego uczynić powinny.

3*tio*. Jeżeliby iakowa przeciwko punktom lub świadkom zachodziła excepcya, takową Sąd za illacyą rezolwować będzie.

4*to*. Swiadkow w sprawie uczynkowey każda strona nie więcey iak po sześciu, w Policyiney z urzędu po dwoch, a w Kryminalney po dwunastu słuchanych być ma; gdyby iednak sprawa uczynkowa ważna była, lub kilka osób oddzielne Aktoraty maiące, wchodziło, na ten czas strona powodowa i pozwana, po ośmiu świadkow wyprowadzić mogą, co iednak nie do osób w spra-

wę wchodzących, ale do stron stosowne być ma. Jeżeliby zaś iedna strona więcey, a druga mniey świadkow wymieniła, a strona więcey świadkow kładąca wniosłaby potrzebę wyprowadzenia wszystkich świadkow, na ten czas dla nieścieśnienia probacyi strona mniey świadkow wymieniaiąca, albo do równey liczby świadkow doprowadzić, albo przewyższaiącey liczbie poddać się powinna. Co także za illacyą w Sądzie, ułatwiono będzie.

5to. Po ułatwioney tym sposobem kommunikacyi punktow i świadkow słuchaiący Inkwizycye mieć będą u siebie reiestr świadkow poprzedniczo przez Juryzdykcyą Marszałkowską za podeyrzanych uznanych; i ieżeliby strona którego z nich bądź pod właściwym, bądź cudzym imieniem wprowadzać chciała na inkwizycyą, takowego nietylko do zeznania niedopuści, ale onego przytrzymać każe w areszcie, i sądowi doniesie.

6to. Nim przystąpi do odebrania przysięgi od świadka, powinien mu uczynić reflexyą, iak wielki na siebie zaciąga obowiązek, ieżeli co zatai, przyda, lub uymie, zapyta się oraz, ieżeli z którą stroną nie iest w nienawiści, albo nienamowiony, lub datkiem albo obietnicą iaką nieuwiedziony, po których reflexyach gdy na wszystko odpowie *negative*, przypuści go do przysięgi, a po odebraniu przysięgi w wysłuchaniu każdego świadka następujące zachowa obserwacye, to iest: wyrazi imie i nazwisko świadka, lata iego, iak dawno iest w Warszawie? czym się bawi? czy służący? czy gospodarz? gdzie mieszka? czy iest Przechrztą? czy zna strony, między któremi sprawa? i iak dawno?

7mo. Wypyta się świadka czyli wie spraw o co idzie? wysłucha całey sprawy osnowy, a pytuiąc się wiadomości sprawy w każdey rzeczy w którym mieyscu to było? iak dawno? o którym czasie? kto więcey tam był przytomny? wy-

słuchaniu całey okoliczności sposobem wyżey przepisanym, pytać się będzie świadka przez punkta, i obserwować będzie, ieżeli się zgadza z pierwszym opowiedzeniem swoim, ieżeliby się niezgadzał, wyexaminuie, czemu nieiednostaynie zeznaie.

8vo. Zeznanie świadka każdego ma być wyraźnie pisane, nieodsyłaiąc swiadkow następnych do rekognicyi świadkow pierwszych, na każdy punkt słowami temi, iakiemi świadek opowiada, z dokładaniem zawsze wiadomości lub nie o sprawie, czasu, mieysca, i osób, które były przytomne.

9no. Swiadek każdy swoie zeznanie powinien podpisać, a gdyby nieumiał pisać, tedy krzyżykami oznaczy swóy podpis.

10mo. Dla dokładnieyszych inkwizycyi, Inkwizytor ieden stron obydwoch słuchać świadkow powinien, i dla tego gdzie strona powodowa uda się, tam i pozwana iść ma z swemi świadkami; dla wiadomości zaś strony, której Inkwizytor słuchać ma inkwizycyi, strona powodowa punkta podpisuiąc, wymienić Inkwizytora powinna. Jeżeliby strona powodowa odciągała się z podaniem punktow stronie pozwaney, tedy strona pozwana może one stronie powodowey pierwey kommunikować, a na ten czas którego Inkwizytora wymieni, do tego iść powinna.

11mo. Inkwizycye wywiedzione osobno przed każdym Inkwizytorem, gdy się strony na to nie zgodzą, ważności mieć nie będą.

12mo. Wolno będzie każdey stronie wziąść swego Inkwizytora i sprowadzić do pierwey zaekwirowanego, którzy wspólnie słuchać inkwizycyi maią. i wspólnie podpisać.

13tio. UUr: Inkwizytorowie w sprawach wszystę... z powodztwa Instygatorow tak przeciwko więź...om, iako i innym osobom popieranych, skoro ...unkta odesłane mieć będą, natychmiast bez

opłaty świadków wysłuchać powinni, dla czego Sąd w przesłaniu punktów koley Inkwizytorów zachowa.

14*to*. Gdy więzień świadków z strony swoiey na oczyszczenie siebie wyprowadzać zechce, na ten czas stawaiący przydany na obronę więźnia, natychmiast punkta napisze, i świadków, których aresztant wymieni, poda; i Ur: Plenipotentowi dla ułatwienia excepcyi prześle, takowych tenże sam Inkwizytor iak nayprędzey expedyować bez opłaty ma. Aże sam więzień świadków sprowadzać nie może, dla tego Sąd wyznaczy z Woźnych swoich iednego, który takowych świadków iak nayprędzey do Inkwizytora ma doprowadzić, pod oddaleniem od mieysca, dla tego, iżby aresztant długo nie siedział w więzieniu nieosądzony.

15*to*. Gdy Inkwizytorowie dostrzegą świadka podeyrzanego, i o tym się zupełnie przekonaią, natychmiast imie i przezwisko, zkąd rodem, i fizyognomią opisać powinni, i Kancellaryi przesłać, a Kancellarya Sądowi doniesie, i innym Inkwizytorom takowyż opis prześle.

16*to*. Jeżeli wydarzy się Inkwizytorom słuchać świadków w sprawie oddzielney i uboczney, nie z powództwa Instygatorów pochodzącey, nie będzie wolno więcey wziąść od świadka, choćby w sprawie naywiększey, iak po Zł: 2.

17*mo*: Inkwizytorowie inkwizycye podpisywać, w kopertę pieczętować swoią ręką maią, i na wierzchu koperty napisać powinni między kim, i kim, kiedy inkwizycya zaczęta, i kiedy skończona, oraz z wielu świadków wyprowadzona została.

Przysięga Inkwizytorów.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogą„cemu &c, iż wybrany będąc na Inkwizytora, in„kwizycyi przez Sąd do słuchania mnie powie„rzonych, nieuwodząc się żadnym datkiem, ani

„obietnicą, przyiaźnią, lub nienawiścią, rzetel-
„nie i sumiennie słuchać będę, zeznanie każde-
„go świadka notować wiernie, i wyraźnie zapisy-
„wać będę; opłaty większey nad naznaczoną przez
„Ordynacyą, wymagać nie będę, Ordynacyą Są-
„du względem słuchania świadków przepisaną za-
„chowam, i wszelkie dyspozycye mnie od Sądu
„polecone, wiernie i pilnie dopełniać będę. Tak
„mi Boże dopomoż &c. "

Obowiązki Woźnych.

Woźni obadwa zawsze znaydować się maią przy Sądzie w czasie sefsyi. Ciż Woźni ochędoztwo w Izbie Sądowey i Kancellaryi z rana przed sefsyą uczynić powinni, to iest, żeby Izby były pozamiatane, sukno na stole wychędożone, strożow w zimie doyrzeć, aby na komin drwa były, i w piecach napalili, na piorach, atramencie i kałamarzach, aby niebrakowało, dopilnować, a ieden z nich koleyno co rano od godziny osmey, a po południu od godziny drugiey, aż do zamknięcia Kancellaryi tak dla przysiąg, iako i innych potrzeb znaydować się koniecznie powinien. Memoryały lub Pozwy od stron sobie dla kommunikacyi lub położenia drugiey stronie, lub kommunikowania wynosić bez zwłoki powinni, i nie drożey iak w Cyrkule Miast, od kommunikacyi Memoryału lub położenia Pozwu, po gr: 15, miedzianych, a w odległeysze mieysca i na Pragę, po Zł: iednemu, od afsystowania do przysięgi gr: 6. od obdukcyi po gr: 10. brać powinni. Relacye zaś o dopełnioney kommunikacyi Memoryału, lub położeniu Pozwu naywiernęy i naydokładniey przed Ur: Regentem, a w nieytności Ur: Regenta, przed Ur: Vice-Regentem zeznać powinien, i podpisem swym stwierdzić.

Przysięga Woźnych.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu &c, iż wszy-
„stkie obowiązki na mnie od Sądu przez Ordy-

„nacyą włożone, i rozkazy wszelkie od tegoż „Sądu wydane, wiernie i pilnie dopełniać będę „Memoryały i Pozwy, oraz Punkta, które mnie „do kommunikacyi i położenia powierzone będą, „oraz zeznania o dopełnioney kommunikacyi i po„łożeniu Pozwow bez żadney zwłoki czynić bę„dę. Opłaty większey nad ustanowioną przez „Ordynacyą Sądu od stron wymagać nie będę. „Tak mi Panie Boże dopomoż &c."

Jura Cancellariæ W. Pisarza.

Od Dekretu na inkwizycyą lub kalkulacyą, albo w excepcyi iakiey zapadłego, z papierem stęplowanym i pieczęcią Zł: 2. Od Dekretu finalnego podobnież z papierem stęplowanym i pieczęcią Zł: 3, wyiąwszy dekreta większe. Od Extraktu, Kondemnaty z Induktą z papierem stęplowanym Zł: 4.

Jura Cancellariæ Ur: Regenta.

Od Pieczęci gr: siedm i pół. Od uczynienia wpisu do każdego reiestru gr: siedm i pół. Od zeznania kommunikacyi Memoryału lub Pozwu gr: 15. Od przyięcia Obdukcyi *ingressu* i *egressu* z wieży, kwitu i innych Tranzakcyi Zł: 1. Od Extraktu wszystkich Tranzakcyi arkuszowych z papierem stęplowanym i pieczęcią Zł: 1. gr: 15. Od Oblaty dzieła iakowego Zł: 2.

Którey Ordynacyi poprawienie, zmnieyszenie lub powiększenie Departament sobie ostrzega. Dan na Sessyi dnia 24. miesiąca Sierpnia 1795. roku.

Z Protokułu Departamentu Policyi Warszawskiey wypisano i wydano.

Michał Krajewski R. D. P. W.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA.

Z Londynu d. 25. Sierpnia. Nasze Ministerium zamyśla 30,000. woyska wysłać do zachodnich Indyi, nie ma ieszcze wprawdzie tego woyska w pogotowiu, ale ma wielką nadzieię, że ochotnicy z Korpusu *Fencible* zadeterminuią się w tę podroż, ponieważ na rękę po pięć Gwineow im będzie dawane, co wczora przez publikacyą ofiarowano.

Głowna Kwatera *Charette* iest w *Mathecou* w Stolicy Xięstwa *Rez* w Bretanii nad Rzeką *Themis* o 20. mil od *Nantes*.

Przy małey wyspie *St Marcou* nad brzegami Francuzkiemi stoiące nasze statki armatne codziennie czynią usiłowania przeciwko *Havre* i pobliższym brzegom, lecz wystawione Francuzkie baterye na wspomnioney wyspie są tak ogromne i skuteczne, że z naywiększą łatwością wszelkim attakom oprzeć się mogą.

W składzie okrętowym w *Woolwich* w tych d iach wybuchnął wielki pożar, ktory przecie szczęśliwie ugaszony został, nieuczyniwszy szkod osobliwszych.

Szwedzki Agent w Gibraltarze Pan *Anderson* doniosł tuteyszemu Szwedzkiemu także Konsulowi Panu *Gill* pod datą 23. Lipca z Gibraltaru, że Fregata *Dianna* z prezentami dla Cesarza Marokańskiego przybyła do *Tanger*. Poczym natychmiast 3. Szwedzkie okręta, ktore w Barbaryi zatrzymane zostały uwolniono, i nie wątpią teraz, że Szwedzka żegluga od Marokańczykow przeszkadzaną nie będzie.

Wczora zaręczono, że Francuzi Przylądek Dobrey Nadziei wzięli w swą possessyą, a we 4. dni potym przybyła Flotta Angielska, ktora woyska swe wysadziła na ląd, i żwawe oblęże-

nie przedsięwzięte zostało tak na lądzie, iako i od morza.

Dey Trypolitański niedawno u naszego Konsula Pana *Lucas* kazał domagać się o wydanie żyda i iednego z Obywatelow, ktorzy do domu Konsula należeli, a to z przyczyny, iż oni z Rebellizantami w kraiu korrespondować mieli. Gdy Konsul odmówił wydanie protegując tych ludzi, użyto mocy i gwałtem wzięci zostali, a po krótkim processie, ieden żywcem palony, a drugi powieszony został. Ten Konsul musi teraz być sam baczny na swe osobiste bespieczeństwo.

Rzecz niewątpliwa, że siła zbroyna wysłaną będzie wkrótce do Indyi zachodnich pod Kommendą *Sir Abercromby*. Postanowiono uczynić wyprawę na wyspę *St Domingo*, mianowicie na owę część, którą Hiszpani Francuzom ustąpili. *Lord Moira* ku tey wyspie ma płynąć.

Parlament Irlandyi, który był prorogowany do 11. t. m. odłożony został do 13. Octobra.

DANIA.

Z Kopenhagi d. 1. *Września.* Już prawie 8. dni będzie temu, iak dwie Francuzkie Fregaty pod *Norwegią* różne Kupieckie Angielskie okręta będące pod konwoiem Angielskiey Fregaty do *Bergen* zaprowadziły.

Wysłane niedawno Fregaty Duńska *Hayfruen*, i Szwedzka *Galathe*, zawczora powróciły z morza pułnocnego.

FRANCYA.

Z Paryża d. 25. *Augusta.* Znowu tu są wiadomości, że wezbranie rzeki Renu przeszkodziło d. 25. Thermidora woyskom naszym przebyć tę Niemiec zasłonę, wszakże miał Generał Pichegru wszystkie zwyciężyć przeszkody, dnia 26. Thermidora, tego bowiem dnia dwie kolumny, 27. znowu drugie dwie, a. 28. te iest 15. Augusta ieszcze inne dwie przebrały się

szczęśliwie. Dodaią, że takowy obrót iedyny iest, który Cesarza przywiedzie, iż musi szczerze pomyślić o zawarciu pokoiu, do którego ukończenia iego w Bazylei Poseł różne dotąd wybiegi czynił. Twierdzą, że między naypierwszemi tey zwłoki przyczynami iest, iż Cesarz już się wyrzeka kraiow Belgickich, wszakże pod tą kondycyą, gdyby nie należały do Francyi, ale udzielnym były Państwem.

Jakożkolwiek bądź, wyznaczony był dzień 15. Augusta tak do przeyścia Renu w boku Moguncyi, iako też nie daleko Kolonii, która o mil 34. niżey leży. Nie przewidziane przeszkody wstrzymały takowy układ. Widać, że tak wielkie przygotowania dla samych tylko pozorow nie działyby się pewnie, gdyby istotne zamiary nie przewodniczyły Francuzom. Jeszcze i teraz od Coblentz, aż do Dusseldorp widać nayżywsze przygotowania. Siła ich nayznacznieysza ciągnie się naprzeciw Gelb nie daleko Flimersheim. Austryacy też pościągali swoie dywizye pod Mulheim, Dreutz, Mondorf i Vallendar, wszakże mieysca żadnego nie bronili tak silnie, iako przy Urdingen przeyścia. Od tego stanowiska, aż do Dusseldorp strona prawa Renu wielkiemi iest bateryami Austryakow uzbroiona. Francuzi z swoiey strony powysypywali także ogromne baterye na wysokości Urdingen, zwłaszcza gdy wygnali Austryakow z wyspy na Renie d. 19. Augusta i silnym korpusem osadzili.

Zdobycie tego mieysca poczytane być może za operacyą wielkiey wagi, gdyż łatwość na tym zawisła, dalszey przeprawy.

Głoszą tu powszechnie, że Generał Austryacki Xże Ferdynand Würtemberski, stoiący zawsze na kwaterze swoiey w Mulheim naprzeciwko Kolonii, miał d. 12. t. miesiąca konferencyą z Generałem Dumourier, któremu przypisuią chęć ieszcze okazania się na scenie

polityczney i woienney; lubo nie wiele on do tych czas pomogł sobie do uszczęśliwienia.

Wiadomość biograficzna o Generale Pichegru wyięta z papierow Angielskich d. 23. Lipca. Generał Pichegru rodem iest z Miasta Poligni w Franche-Comté. Oiciec iego maiętny był dzierżawca dobr znacznych. Jego wzrost wynosi do 5. stop i 5. cali. Oczy ma czarne, podobnież włosy na głowie, brwi i broda, która mocno zarasta. Nos ma duży, szerokie usta zęby dosyć piękne, a czoło małe. Cała fizognomia w cale iest męska i znaczaiąca wielkiego człeka, który myśli swe łatwo i z determinacyą tłumaczy. Zdaie się, iż taiemnice drugich przenika samym bystrym spóyrzeniem, atoli własne myśli umie wybornie ukrywać. Wziął dobrą edukacyą.

Z początku na osobność zamknąć się postanowił do Klasztoru i wstąpił iuż był do Zakonu S. Franciszka minorum, ale iego czynny i pracowity charakter nie odpowiadał temu sposobowi życia, przeto żołnierzem został. W roku 1783. maiąc lat 27. przystał w Strażburgu do Regimentu Artylleryi Metz. Tu okazał nie pospolitą łatwość w poięciu zupełnym umieiętności Rycerskiey, której w barzo krótkim czasie nabył zupełnie.

W Roku 1786. pod czas exercerunkow niebespiecznie w rękę był raniony. Gdy z początku osądzona była rana za nie uleczoną, udał się do pierwszego Ministra żądaiąc pensyi zwyczayney dla kanonierow inwalidow, odmówiono mu iednak, że niedawno był wsłużbie, wszakże Maior Regimentu, który znał doskonale, że Pichegru iego korpusowi mógł być pożyteczny, wyrobił mu rangę Szerżanta. Wtedy począł się naybarziey przykładać do sztuk pięknych i pisał nie co wierszy nie zgorszych. Przeniesiony był zatym do Kancellaryi sztabu, gdzie pierwszym Kancellarzystą woyskowym został.

W roku 1792. opuścił Artyllerią dla wystawienia Gwardyi Narodowey Batalionu, którym z okazaniem osobliwszych talentow kommenderował, przez co zyskał wielką zaletę. Potym awansowany był na Officera Sztabowego w Armii Custina.

W tey służbie okazała się zupełnie iego osobliwsza zdatność do sztuki woienney, którey on do tych czas nie mógł doskonale okazać. Liczne zwycięstwa Custina, powinne iego ścisłey punktualności w dokonaniu ordynansow i piorunowym obrótom być przypisane. Wiadomo bowiem, że plany operacyi od Deputacyi woienney z Paryża przysyłane były, która się z niektórych dawnych Officerow rzadkich zasług składa, lubo ich imiona mało są dotąd znane. Powszechnie zgadzaią się na to, że Pichegru ma extraordynaryiną odwagę, niespracowany iest w czynnościach, a w naytęższym zapale bitwy, zawsze sobie przytomny i zimną krwią na wszystko zważaiący, a co naywiększa, umieiący z okoliczności korzystać, wreszcie zupełnie iest przyiacielski i ludzki, iako barzo częste dał tego i niepospolite dowody.

Zwycięztwa nie uczyniły go, ani zuchwałym, ani też pysznym. Nigdy iego proklamacye napełnione nie były owemi rozwięzłemi wyrazami, które barziey iunakieryą, niż męstwo oznaczaią, ani iego doniesienia owym śmiesznym samochwalstwem kiedy brzmiały, które iego poprzednicy tylekroć powtarzali, lubo nic przez to więcey dokazać nie mogli, tylko, że rozdrażnili przez to Generałow i woyska, z któremi walczyć im przychodziło.

HOLLANDYA.

Z Hagi d. 1. Września. Wczora na żądanie kilkokrotne od klubow niektórych, pozrzucano wielu znacznych urzędnikow, którzy dawney Konstytucyi sprzyiali.

Jeden żeglarz, który przybył do *Texel*, potwierdza wiadomość, że Hollenderskie *Brigge*, *Echo*, *Gier*, *i Mercur*, napadłszy na Angielski konwoy, 4. okręta z niego zaprowadziły do *Kleef* w Norwegii. Gęstość mgły przeszkodziła Hollendrom do opanowania całego konwoiu, któren niechybnie wpadłby był cały w ręce Hollenderskich marynarzy. Tenże donosi, że na wysokości *Doggersbank* Duńską i Szwedzką Flotę widział.

Rozchodzi się tu Dzieło pod tytułem: *Batawowie przyspieszcie Narodową Konwencyą!* Dowodzi Autor, że między Obywatelami Batawskiey Rzpltey znayduią się osoby, które miane są za Patryotow, którzy korrespondencyą utrzymuią do *Wesel* i *Osnabruka*. Deputacya czynności publicznie uwiadomiła, aby wspomniony Autor wcześie 14. dni wyiawił owych zaufałych i Dowódźcow; iesli zaś tego nieuczyni, tedy Deputacya z żalem uyrzy, iż mało ma przyiacioł Oyczyzna, a więcey nieprzyiacioł, o czym ludowi oznaymi.

NIEMCY.

Z Manheymu d. 30. *Sierpnia.* Generał *de Würmser*, dnia 10. t. m. przeieżdżał przez *Ulms*, a 22. przybył do *Friburga* Miasta w Brisgawii leżącego. (a) Osadzony ten kray silnym woyskiem Austryackim, a naybardziey leśne Miasta (b) obwarowane są Regimentami z Czech świeżo przybyłemi. Obiął Generał *Würmser* nad woyskiem iuż kommendę. A lubo ma się iuż do schyłku lato, iednak spodziewane ieszcze są

(a) *Brisgavia kray w Cyrkule Szwabskim leży nad brzegami wschodniemi Renu, który dzieli ią od Alsacyi. Dziedziczny to iest kray Domu Austryackiego, ma stołeczne Miasto Fribourg.*

(b) *Zowią w Szwabach cztery Miasta leśne tak nazwane, że leżą przy wstępie do wielkiego la-*

bardzo żwawe obroty woienne w tych stronach, gdy w niższym Renie także wielkie zamachy nowemi grożą turnieiami, zwłaszcza, że Rząd Francuzki nieprzyiął armisticyum, które Minister Pruski Baron *Hardenberg* względem Rzeszy Niemieckiey proponował.

Z Wiednia d. 29. Sierpnia. Doszła tu smutna wiadomość, że się morowa zaraza w *Semlinie* okazała. Zbiegowie Tureccy od *Belgradu* przynieśli tam skutki tego nieszczęścia. Miasta *Widdin*, *Nissa*, *Bucharest*, i całe Wołochy znacznie tracą ludność przez rozszerzone iuż w tamtych stronach powietrze.

Krol Neapolitański w pierwszych dniach Miesiąca następuiącego ma tu przybyć.

Hr: *Luchesini* negocyacye z Ministrami tu ciągle odprawuie, i wkrótce ich można spodziewać się ukończenia.

Piszą z Berlina, że Hr: *de Haugwitz* Minister Stanu wyiachał do Peterzburga.

Z Brisgawii d. 29. Sierpnia. Rozchodzi się tu wiadomość, że Pan *Barthelemy* opuści *Bazyleę*, a na iego mieysce przybędzie *Merlin de Douay*. (Frankfurtska gazeta mówi, iż przypisuią odwołanie pierwszego uwagom, które on Konwencyi przesłał o niemożności Renu wzięcia za granicę Francyi, mianowano zaś na ten urząd *Merlina*, że tego iest zdania, iż te granice utrzymać należy, choćby naywięcey kosztowało.) Podług więc wszystkich okoliczności Negocyacye względem pokoiu z Rzeszą Niemiecką ieszcze niedaleko zaszły.

---

su czarnego. Te 4ry Miasta są: Waldshut, Lauffenbourg, Seckingen, i Rheinfeld. Są te Miasta Austryackie, wszakże pod czas woyny Szwaycarowie utrzymuią, że maią prawo w nich mieć swe garnizony.

DODA.

DODATEK Do... N^RU 73.

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

We Wtorek d. 15. Września R. 1795.

z *Warszawy*.

Kommissya Porządkowa Ziemi Warszawskiey wraz z Sądem Ziemskim Warszawskim wydała Obwieszczenie, iż stosuiąc się do organizacyi dla Kommissyi Porządkowych przez JW. Gen: *Buxhewdena* przepisaney (obacz w Koresp: w Dodatku Nro 66. na karc: 1702.) po gr: 17. z Dymu na iednę Ratę uchwaliła, i Taryffę tegoż podatku ułożyła, którey obwieszczenie tak się kończy: Aby więc przezacni Obywatele Ziemi Warszawskiey, iako też pozostałey Ziemi Sochaczewskiey do Warszawy przyłączoney w Racie teraźnieyszey Septembrowey przy Podymnym z dymow wszystkich, które do Skarbu publicznego podatek (oprócz spalonych przed Kommissyą Likwidacyiną zaprzysiężonych) płacą, za kwitami U. *Reszkiewicza* Exaktora Ziemi Warszawskiey po groszy 17. z dymu wnosić raczyli, uwiadomia.

Dan w Warszawie na Sessyi Kommissyi d. 10. miesiąca Września 1795. roku.

Jan Dybowski Kommissarz P. Z. W. Pr:
Jan Szarewicz K. P. Z. W. mpp.

F. Dzierzkicki S. Z. W. Prez:
M. Stokowski S. Z. W.
Jacek Gołaszewski S. Z. W. mpp.
Stanisław Klicki C. Z. R.
Szymon Puchała P. S. Z. W. mpp.

(L. S.) *J. z Zywca Kasprzycki K.P.Z.W.P. mp.*

Aaaa 2

Rezolucya względem ſprawy W. Rudnickiego.

Buxhewden Generał Maior &c. Przychylaiąc się do proźby W. Jozefa *Rudnickiego* bywszego Superintendenta kassy Generalney Skarbu Kor: o podniesienie Kommissyi do mnie'zaniesioney też Kommissyą Prawem Seymu Grodzieńskiego między stronami dopiero wspomnionym Prawem obiętemi wyznaczoną, i na mocy tegoż Prawa rozpoczętą, a dla zaszłych okoliczności kraiowych przerwaną podnoszę. Zalecaiąc JWW. WW. i UUr: Kommissarzom Prawem Seymu Grodzieńskiego wyznaczonym, i przez rozolucyą Rady Nieustaiącey dodanym, ażeby ciż za poprzedzaiącemi inotescenciami na tygodni trzy przed rozpoczęciem dzieła ſwego wydać, i tak do xiąg Ziemskich Warszawskich, iako też do Gazet Publicznych podać mieć chcemy. Dzieło ſwoie na gruncie Miasta Warszawy dnia drugiego Mca Listopada roku bieżącego 1795. rozpoczęli, oraz całą ſprawę we wszystkim stosownie do przepisu tyle razy wzmiankowanego Prawa Seymu Grodzieńskiego rozſądzili i ukończyli. Dan w Warszawie dnia 11. Miesiąca Września Roku 1795.

Buxhewden.

(Pieczęć.)

Dnia Dwunastego Miesiąca Września Roku Pańskiego 1795. do Akt Ziemi Warszawskiey ninieysza Rezolucya iest podana, i w też Akta wpisana. Co zaswiadczam

Puchała.

FRANCYA.

Z Paryża d. 26. Sierpnia. Nakoniec Barrere przed Trybunałem kryminalnym Departamentu Charente niższego, a Page, Rossignol, Cle-

mence, Marchand, Duhem; Chaudieu, Leonard, Bourdon przed Trybunałem d'Eure i Loiry, więźniowie zaś Charbonnier i familia Escudier przed Kommissyą woyskową Marsylii, nakoniec Jozef Lebon przed Trybunałem de la Somme, są już stawieni.

Szouanowie nie przestaią czynić rabunki w Departamencie du Nord. Jakoż wpadli do Miasta Qvintin, a tam złupiwszy co tylko mogło być zabrane, pomkneli się do Chatelaudren. Wielkie oni z tych obu mieysc wybrali summy, ale gdy nadeszła Republikańska znaczna siła, przepędziła ich, i stanowiska wszystkie są wprawdzie zbroyną siłą obwarowane, ale spustoszone.

Na Sessyi Konwenc: d. 22. Aug: następne dodatki po Konstytucyi zostały dekretowane 1. Mieszkania obywatelow powinny być święte i nie naruszone. 2. Dobra Emigrantow na zawsze skonfiskowane i na użycie Rzpltey obrócone zostaną.

Mailhe po długiey mowie względem towarzystw ludu wniosł proiekt i ten dekretowano, że wszystkie pod imieniem klubow, albo towarzystw ludu znane zgromadzenia są zniesione, Sale, w których te kluby swe Sessye odbywały zamknięte będą, klucze i papiery do Sekretarza ludu odniesione zostaną.

Defermont doniosł, że trzy Francuzkie okręta blisko Hiszpańskich brzegow attakowane są od Eskadry składaiącey się z siedmiu okrętow Hiszpańskich, a gdy się nie mogli Francuzi oprzeć tak przewyższaiącey sile, cofnęli się dla uchronienia swych ładunkow od nieprzyiacioł. Z obu stron nie wiedziano o zawarciu pokoiu, ale zarazem postrzeżono zbliżaiący się okręt Parlamentowy, który uwiadomił ich o traktacie.

Reszta Prożby Marsylczykow do Konwencyi.

„Tak iest Reprezentanci! nie możecie inaczey dopełnić waszego przyrzeczenia, że nie-

„przestaiecie nam szczęśliwość przyśpieszać, ani „potraficie nadzieie uskutecznić nasze, w których „oczekiwaniu iesteśmy nayniecierpliwsi, tylko „wracaiąc nam słodkie naypożądańszego pokoiu „owoce. Już się prac waszych okazuią skutki „przez szczegulne z niektóremi Państwy trakta„ty, ale nie dość na tym, chcemy, aby powsze„chna wszystkich Narodow nas otaczaiących na„stąpiła spokoyność. Oto Marsylia, oto Francya, „oto cała Europa o pokoy woła. Ludzie każde„go wieku, starzy i młodzi, każda płeć, wszy„stkie partye łączą się iednomyślnie i proszą. „Daycież nam kiedykolwiek pożądany pokoy.

„Ah któżby nie miał w naywiększey ohy„dzie woyny? z którą potokami wylały się na „wszystkich nas milionowe nieszczęścia? Któż „może pragnąć żarłoczney owey otchłani, która „wysusza publiczne skarby, i ludność niszczy? „Kto może wszystko trawiącego pragnąć pożaru, „który produkta natury, i wszystkie przemysłu „wniwecz obraca sztuki? Któż owey to nayszko„dliwszey może pragnąć zarazy? która się od „granic Państwa rozszerzyła az wewnątrz kraiu, „i wkrótce, ieśli iey fatalne skutki nie będą zni„szczone całą Rzplitą do ostatniey przywiedzie „zguby. Jeśli więc chcecie wstrzymać bieg tych „okropności, trzeba pierwsze zatamować tego „nieszczęścia źrzodło. Chcecie-li pokoiu w śrzod„ku Państwa, uczyńcież traktaty zgody zewnątrz. „Jeśli żądacie ożywić rolnictwo, handel i wszy„stkie sztuki, zaczniycież od tego, abyście do„bili tego dziwotwora, który to wszystko po„żera.

„O Reprezentanci! Jeśli nieszczęścia was „cokolwiek ieszcze dotykaią publiczne, ieśli wa„sze serca usłyszeć mogą lamętuiący głos płaczu, „skwirku i narzekania, ieśli Wdow ięczenia, ie„śli obumieraiące wzdychania, których żelazo „walczącey zawziętości pozgładzało mężow, żo-

„ny, dzieci dotykaią, ieśli nieiesteście spektato-
„rami nieczułemi opłakanego stanu, do którego
„przywiedziony iest Naród kwitnący niegdyś i
„sławny po całey tey kuli ziemney. O Repre-
„zentanci! przywróćcież nam pokóy."

(Ta prozba Marsylczykow podpisana była od 60. tysięcy Obywatelow.)

NIEMCY.

Z Frankfurtu d. 29. *Sierpnia.* W Gazetach naszych znayduie się artykuł z *Duisburg* pod datą 22. Sierpnia zamykaiący doniesienia o przygotowaniach Francuzow do przeyścia iuż nie zwłocznego Renu, który my tu umieszczamy:

Siła Francuzka, która się od 3ch tygodni w okolicy *Urdingen* zebrała, wynosi 60,000. ludzi. Wszystko iest zupełnie gotowo do przeyścia Renu, 140. płytkich statkow z wielą bardzo kotwicami stoią w pogotowiu, a brzeg redutami i bateryami niezmiernie wielkiemi co ćwierć mile iest mocno uforcyfikowany, w których rozlokowane są Haubice i armaty 18. funtowe w wielkiey liczbie. Generał *Lefebre* ma mieć rozkaz koniecznie bez żadney dalszey zwłoki uskutecznić to ważne przeyście, i Austryakow przegnać dla przywrócenia żeglugi, bez którey nad Renem leżący kray w czasie zimy wieleby ucierpieć musiał. Dwadzieścia i dwa wielkich Hollenderskich statkow, które stoią w *Effenburg* przeznaczone są, aby w nocy 20,000. ludu poniżey *Urdingen* przy pomocy nieustaiącey mocney kanonady przez Rzekę się przeprawiło. Te statki weale spiesznie maią być przyciągnięte na ten brzeg Renu przez ochotnikow doskonale umieiących pływać, woyska zaś pod ów czas wysiądą na ląd, i uderzą z bagnetami w ręku na Austryackie Szańce, w czasie tey bitwy tak poniżey iako i powyżey *Coblenz*, gdzie te woyska staną, mosty zarzucone będą, przez które cała Armia przeydzie. Każdy żołnierz z tey

awangardy ocalony 3,000. Liwrów dostanie w gotowiźnie, dla czego sami iedynie ochotnicy na to są wybierani.. Zawczora do Francuzkiego obozu w znaczney mnogości przyprowadzono Rumu i Wodki, które maią być rozdawane między żołnierzy. Przed uderzeniem na nieprzyiacioł wczora przed południem przybył tu Francuzki Maior, i wywiadywał się dokładnie u naszego Kommendanta o Pruskiey demarkacyi powyżey naszego Miasta, aby ta w czasie expedycyi przestąpioną niezostała. — Tymczasem Austryacy czynią wielkie także przygotowania do odporu, co ſprawić może wielki krwi rozlew. Armia Cesarska iest w sile 40,000 Generał *Wartensleben* kommenderować ma przeciwko Francuzom.

W nocy na dzień 27. był allarm w *Rheingau*, ponieważ Francuzi z tey strony czynili obroty woienne, i przy *Kempten* wypuślili na wodę Pontony, za rozświtaniem wszystko się uspokoiło, a Francuzi pontony znowu ściągnęli.

Nayświeższe wiadomości z okolicy *Coblenz* pod datą 23. donoszą, iż Francuzi zgromadzili tam bardzo także wiele statkow i Pontonow dla przeyścia Renu.

Z Ratyzbony d. 21. Sierpnia. Po długich radach i przeciwnych sobie zdań utrzymywaniu, stanęło *Conclusum*, czyli ostateczne Rzeszy Niemieckiey zgodzenie się względem czynienia z Francyą negocyacyi pokoiu. Wyznaczono 10. Deputowanych do zawarcia traktatow imieniem całey Rzeszy, a ci są: z Moguncyi, Saxonii, Austryi, Bremy, Bawaryi, Baden, Würtzburga, Hesse Darmstadt, Auszpurga, i Frankfurtu. W. Mistrz Kawalerow orderu Teutonow przyiąć nie chciał takowey siebie nominacyi.

SZWAYCARYA.

Z Bazylei d. 26. Sierpnia. Zapewniaią teraz powszechnie, iż Rząd Francuzki przyszłą

graniczną linią Francyi od strony Rzeszy Niemieckiey proponował pasmo gór idące od Lautern przez kraie Trewirskie do Luxemburga, i koło Belgium. Żądanie tey linii graniczney było treścią ultimatum, które Francuzki Reprezentant *Reubell* niedawno z Paryża tu przywiozł.

Donoszą, iż osobliwszym zabiegom Króla Pruskiego przypisać należy, że Francuzi swoy zamysł przeyścia Renu dotychczas przyprowadzić do skutku nie starali się.

Sciąga się coraz więcey woysk Francuzkich pod *Huningen*, gdzie się naypilniey zatrudniaią poprawą i rozszerzeniem fortyfikacyi. Nie zmnieyszą też czynnością dzieie się i z strony Cesarskiey w obozie naprzeciwko Francuzom położonym. Oprócz mieszkańcow tey okolicy pracuie nadto codziennie 800. a podług wielkiey rozległości założonych okopow i licznych bateryii, zda się, iż bardziey myślą Cesarscy aby mógli siebie zasłonić, niż żeby przeszkodzić przeyściu Renu.

TURCYA.

Z Carogrodu d. 10. *Sierpnia.* Kapitan Paſza wzmocniwszy znacznie swą flottę, zbliżone do Kandyi Maltańskie okręta odparł, a iednego Korsarza z galerą tegoż Narodu schwytał. Tenże małą wyspę *Cerigo* do Rzpltey Weneckiey należącą wziął pod swą protekcyą. Niektórzy Awanturnicy na tey opoce rozlokowani, która dawniey opuszczona była, uskarżali się na zbyteczny ucisk Rządu Weneckiego, przeto woleli Ottomańskiey Porcie być posłusznemi, niźli dłużey cierpieć Wenetow nad sobą panowanie. Senat iakim na takowy postępek okiem patrzyć będzie, rzecz ciekawa.

Zmnieyszył się tu niedostatek żywności, gdy przybyło że zbożem wiele statkow z Syrii i Egiptu. Wszakże gdy unikamy od iednego nieszczęścia, drugie nas potyka. Zaraza moro-

wa okazała się tu w Konstantynopolu, i okolicach, która znacznie ludzi ſprząta. Ta choroba z Natolii tu, a ſzczegulniey z Syrii razem iest z chlebem przyniesiona. Załosne iuż widzieć się daią skutki tey plagi, a znaki są różne cale od innych powietrza ſymptomatow. Zaczyna się ta niemoc od nabrzmienia goleni; które staią się niebiesko-czerwone, ieśli puchlina otworzy się, z wypłynieniem humorów złe ustaie, lecz w przeciwnym zdarzeniu wstępuie wyżey, a gdy przyidzie do piersi, chory umiera.

Nowe podatki wiele rozruchow po różnych stronach Państwa ſprawuią. Porta iednak w teraźnieyszych okolicznościach dla nagle potrzebnych wydatków nie może ulżyć ludowi, ztąd na Ministerium pospólstwo tak dalece iest rozdrażnione, iż do zemsty szuka sposobności. Kilkakroć iuż podkładano ogień do domow tych osob, które do Dywanu wchodzą. Wszakże Policya ostrożnością przezorną zabiegła dotąd wszelkim ztąd wyniknąć mogącym skutkom.

DONIESIENIA.

Ktoby wcześnie prenumeraty bądź puł-roczney, bądź za ostatni kwartał od 1go Octobra do Nowego Roku należącey do Kantoru Korrespondenta nie odesłał, że takowemu dalsze Numera od S. Michała wydawane nie będą, tenże Kantor ostrzega.

Licytacya Dworku Urbankowskich *narożnie przy Ulicy* Wspólney *pod Nrem* 1651. *sytuowanego na dniu* 17. *miesiąca Września R.* 1795. *przez Urząd Ławniczy Miasta Warszawy na Ratuszu tegoż Miasta o godzinie* 3. *po południu odprawiać się będzie. Życzący go nabyć, aby Terminu Licytacyi attentowali, oraz Kredytorowie Prawa i pretensye do tegoż Dworku maiący, ile edyktalnie do Sądu Woytowsko-Ławniczego Miasta Warszawy zapozwani w Kancellaryi tegoż Sądu likwidowali, obwieszcza się.*